TERESA WAŁKUSKA-POŹDZIAK

* 7 I 1938, Maków Mazowiecki
† 21 II 2022, Otwock

Teresa Wałkuska przyszła na świat w piątek 7 stycznia 1938 roku w Makowie Mazowieckim. Jej ojcem był urodzony w Strzegowie rzeźnik Jan Wałkuski (9/23 V 1907 – – 1987)[1], syn Józefa Wałkuskiego (1857 – 21 IV 1929) i Józefy Wałkuskiej (z d. Obidzińska; 1867 – 24 II 1953[2]), a matką – urodzona w Popielarce Marianna Wałkuska (z d. Bogumił; 19 XII 1913/1 I 1914 – 2006), córka Mariana Bogumiła i Feliksy Bogumił (z d. Młodzianowska). Rodzice Teresy Wałkuskiej pobrali się 25 listopada 1933 roku w parafii Węgrzynowo. Pan młody miał wtedy 26 lat, a panna młoda – 19. Z tego związku urodziła się córka Irena (28 IV 1935 – 4 IX 2021), po niej — Teresa. Był jeszcze na pewno brat i niewykluczone, że poza nim inne rodzeństwo, o którym nie mam informacji.

W którymś momencie historycznym sędziwa babka Józefa Wałkuska przyjechała do Szczytna, zapewne nie sama, lecz z wnuczkami Ireną i Teresą. Prawdopodobnie nastąpiło to przed lub w 1952 roku, gdy Teresa ukończyła publiczną szkołę powszechną i wybrała szczycieńskie Liceum Ogólnokształcące na szkołę średnią. Egzamin dojrzałości złożyła w 1956 roku[3]. Następnie podjęła studia polonistyczne na Wydziale Humanistycznym Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Gdańsku. Studiowała w latach 1956–1960. Dyplom magistra filologii polskiej uzyskała 28 czerwca 1960 roku. Promotorem pracy magisterskiej zatytułowanej „Szlachecka wymowa sejmowa w drugiej połowie XVI wieku" i wykonanej w Katedrze Historii Literatury Polskiej był prof. Bronisław Nadolski (1903–1986)[4].

Na temat Profesor Teresy Wałkuskiej jako nauczycielki szczycieńskiego Liceum Ogólnokształcącego dla Pracujących informacje są szczątkowe. W archiwum Szkoły zachowały się zaledwie trzy dokumenty, na których podstawie nie da się odtworzyć

[1] W bazach Geneteka.pl figuruje on jako Jan Wałkucki, co stanowiło główną trudność w bezpośrednim dotarciu do wiedzy o Teresie Wałkuskiej. Na skutek pomyłki pisarskiej w metryce urodzenia zapisano „Wałkucki" zamiast „Wałkuski", co skutkowało w przyszłości koniecznością noszenia zniekształconego nazwiska i posługiwania się nim w kolejnych dokumentach (np. aktach małżeństwa, zgonu).

[2] Józefa Wałkuska jest pochowana na tzw. starym cmentarzu komunalnym w Szczytnie przy ul. Śląskiej razem ze swą wnuczką Ireną Wałkuską (kwatera AII, rząd XIII, numer grobu 6).

[3] Zob. listę absolwentów dziennego LO z 1956 roku; http://nowa.loszczytno.edu.pl/absolwencilo/lo/1956.pdf (21 XII 2024).

[4] Za tę informację dziękuję Pani Wiesławie Olkowskiej, absolwentce szczycieńskiego LO (1976). Zob. *Katedra Historii Literatury Polskiej Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Gdańsku*. „Biuletyn Polonistyczny", 1961, t. 4, nr 11, s. 67; https://bazhum.muzhp.pl/media/texts/biuletyn-polonistyczny/1961-tom-4-numer-11/biuletyn_polonistyczny-r1961-t4-n11-s66-72.pdf (23 X 2026).

w pełni ani jej danych kadrowych, ani ścieżki pedagogicznej. Są to następujące materiały w porządku chronologicznym:

1) Pismo kuratora Okręgu Szkolnego w Olsztynie, Franciszka Sikory (1905––1977), z 24 września 1960 roku (KS. VII-7/319/60), skierowane do Teresy Wałkuskiej zamieszkałej w tamtym czasie w Szczytnie przy ul. Sprzymierzonych 2[5], będące jednocześnie mianowaniem jej nauczycielką Liceum Pedagogicznego w Szczytnie od 16 sierpnia 1960 roku. Płynie stąd wniosek, że pierwszym miejscem pracy absolwentki gdańskiej WSP w szkolnictwie było właśnie to liceum[6].
2) Sporządzony na maszynie do pisania odpis dyplomu ukończenia studiów wyższych (nr T/55/60 z 20 lutego 1961), który stanowi podstawowe źródło wiedzy o poziomie wykształcenia Teresy Wałkuskiej, dacie i miejscu jej urodzenia. Zgodność odpisu z oryginałem potwierdził ówczesny dyrektor Liceum Ogólnokształcącego dla Pracujących, Albin Budzyński (1913–1984), co musiało zapewne nastąpić w 1965 roku, ponieważ wtedy w okresie od 1 lutego do 31 lipca 1965 Profesor Teresa Wałkuska uczyła języka polskiego w tej szkole.
3) Umowa o pracę z 1 lutego 1965 zawarta z Teresą Wałkuską przez zastępcę szczycieńskiego inspektora szkolnego, Jerzego Wojciechowskiego, i dyrektora tutejszego LO dla Pracujących, Albina Budzyńskiego, na prowadzenie zajęć z języka polskiego w ramach 8 godzin kontraktowych tygodniowo w okresie od 1 lutego 1965 do 31 lipca 1965. Ponieważ były to godziny kontraktowe, a nie zasadnicze, można wnioskować, że Profesor Teresa Wałkuska nie była pracownikiem etatowym szczycieńskiego LO. Za jedną godzinę kontraktową nauczycielka otrzymywała 68 zł.

Ta skromna wiedza nie może, oczywiście, satysfakcjonować, ale stanowi określony punkt wyjścia do poszukiwania dalszych ustaleń na temat Profesor Teresy Wałkuskiej. Jeden z tropów prowadzi do Otwocka, gdzie zmarła w poniedziałek 21 lutego 2022 roku i została pochowana na tamtejszym cmentarzu parafialnym (kwatera XXII, rząd 6, numer grobu 16). Z tego faktu i okoliczności pogrzebu wynika, że wyszła ona za mąż za Stanisława Józefa Poździaka i nosiła później nazwisko dwuczłonowe Wałkuska-Poździak oraz że miała rodzeństwo, potomstwo i wnuczęta, o czym świadczą napisy na szarfach u wieńców. Niewykluczone ponadto, że pochowani we wspólnej mogile na cmentarzu parafialnym w Rembertowie Stanisław Poździak (6 III 1936 – 24 I 2006) i Szymon Poździak (18 VI 1972 – 24

[5] Pod tym samym adresem mieszkała z wnuczką Teresą babka Józefa Wałkuska, która zmarła w tym domu z powodu zwyrodnienia serca. Obecnie ulica nosi imię Henryka Sienkiewicza.

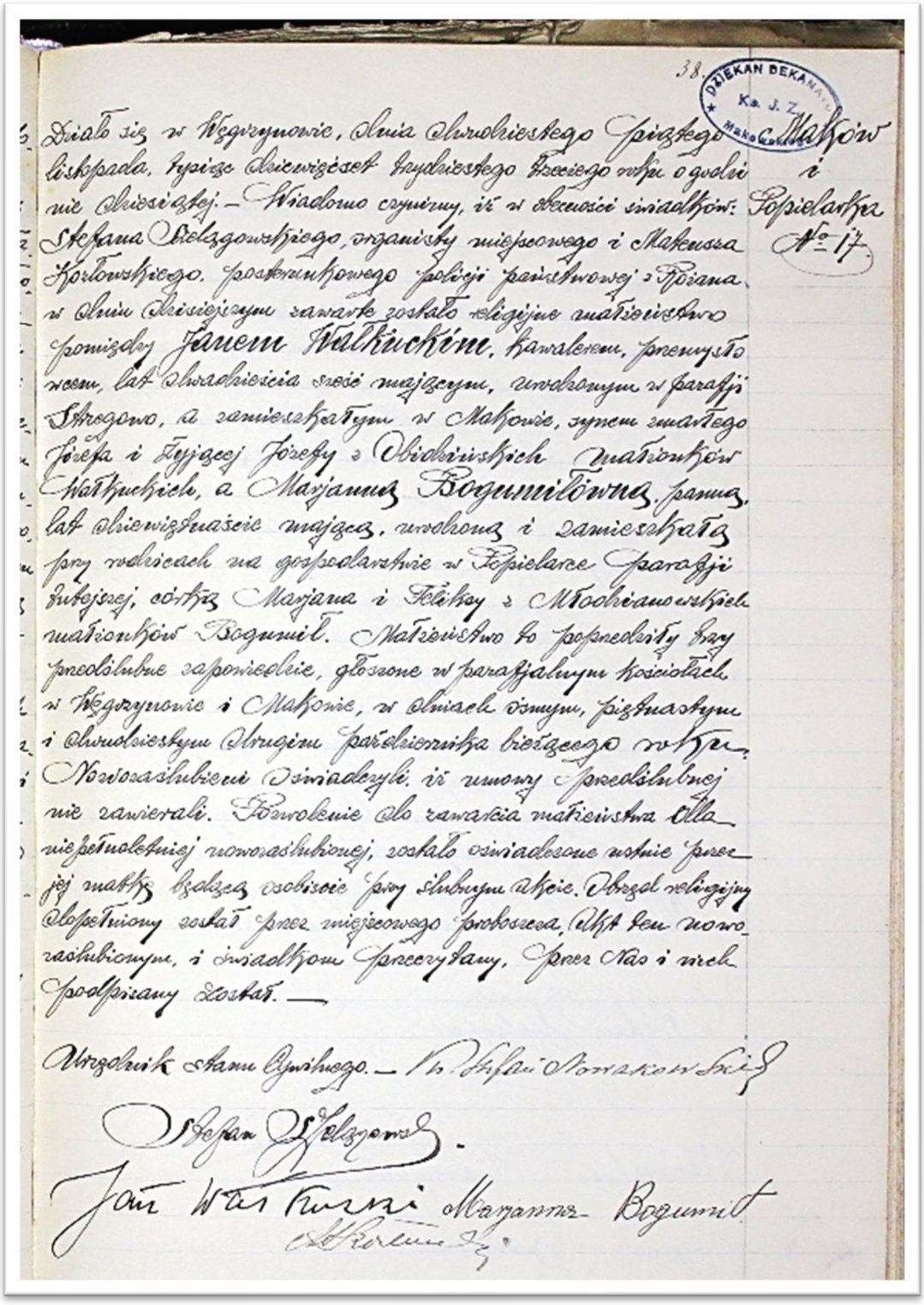
[6] W roku szkolnym 1965/1966 Teresa Wałkuska uczyła języka polskiego przyszłą Profesor historii szczycieńskiego LO, Panią Krystynę Gełdon (wtedy — Zerę), a w latach następnych — inna polonistka, Ryta Kuhn, która później wyjechała do Niemiec.

VI 2012)[7] to jej mąż i syn. A gdyby tak było, wolno wówczas przyjąć, że mieszkała przez pewien czas razem z rodziną w Warszawie i na skutek różnych okoliczności powróciła w ostatnim okresie życia do Otwocka, być może do domu rodziców. Na dzisiaj jest to tylko hipoteza.

[7] Cmentarz parafialny w Rembertowie (kwatera IVE, rząd 3, numer grobu 18).

ANEKS FOTOGRAFICZNY

RODZICE

Ryc. 1. Akt zawarcia małżeństwa przez Wacława Wałkuckiego i Mariannę Bogumił

Źródło: https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1326&se=&sy=1933&kt=2&plik=016-017.jpg&x=0&y=0&zoom=3.03 (23 X 2026)

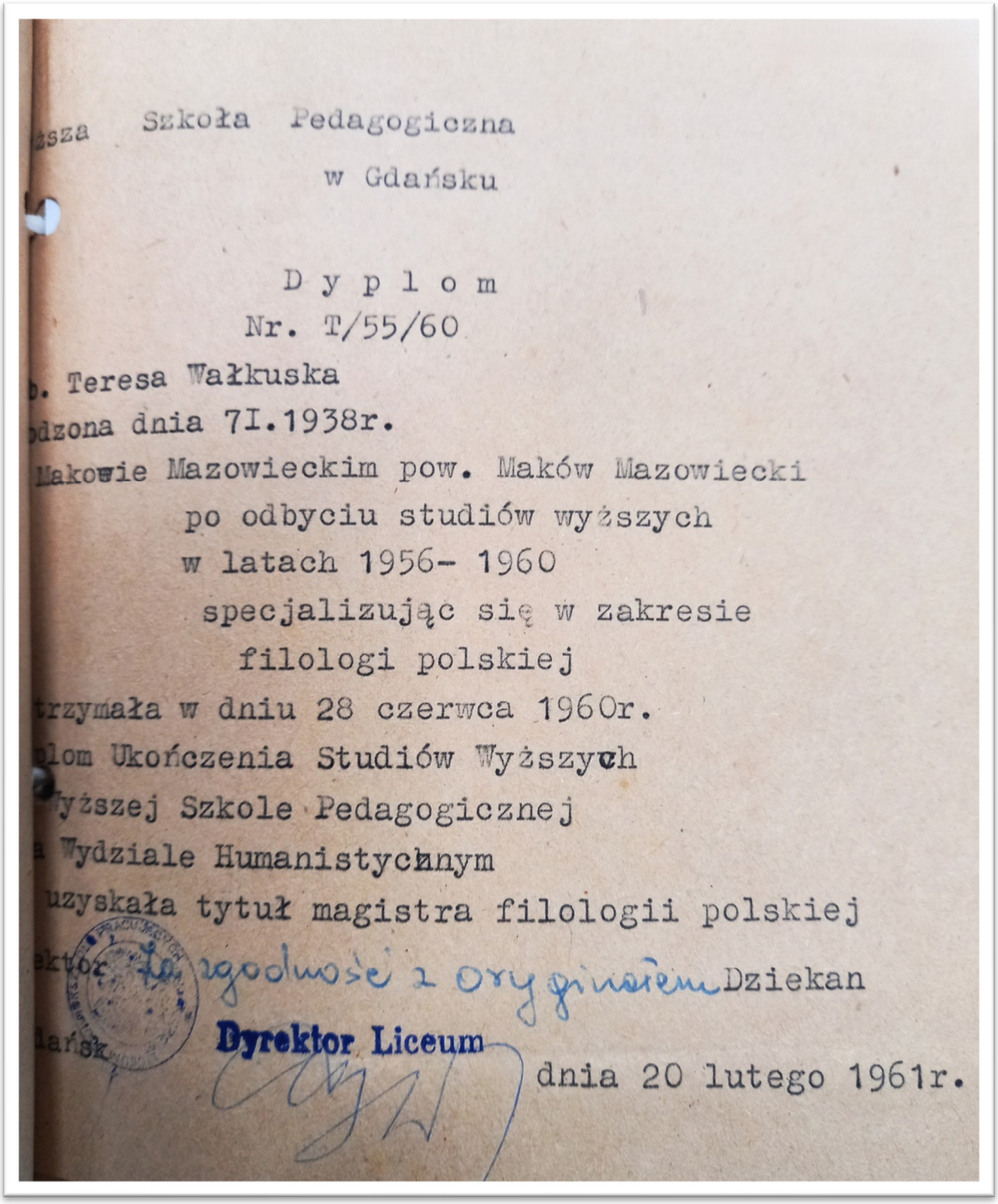
Ryc. 2. Irena Wałkuska (1935–2021)

Autor fotografii z nagrobka: Grzegorz Ojcewicz

Ryc. 3. Widok na budynek szkoły, w której w latach 1946–1970 funkcjonowały Szkoła Podstawowa nr 1 oraz Liceum Ogólnokształcące dla Pracujących. Tutaj w pierwszej połowie 1965 roku Profesor Teresa Wałkuska nauczała języka polskiego. Szczytno, ul. Jana Kasprowicza 1.

Źródło: Archiwum Liceum Ogólnokształcącego w Szczytnie

szа Szkoła Pedagogiczna

w Gdańsku

D y p l o m

Nr. T/55/60

. Teresa Wałkuska

dzona dnia 7I.1938r.

Makowie Mazowieckim pow. Maków Mazowiecki

po odbyciu studiów wyższych

w latach 1956- 1960

specjalizując się w zakresie

filologi polskiej

trzymała w dniu 28 czerwca 1960r.

plom Ukończenia Studiów Wyższych

Wyższej Szkole Pedagogicznej

a Wydziale Humanistycznym

uzyskała tytuł magistra filologii polskiej

ktor za zgodność z oryginałem Dziekan

lańsk Dyrektor Liceum

dnia 20 lutego 1961r.

Ryc. 4. Odpis dyplomu ukończenia studiów wyższych 28 VI 1960

Źródło: Archiwum Liceum Ogólnokształcącego w Szczytnie

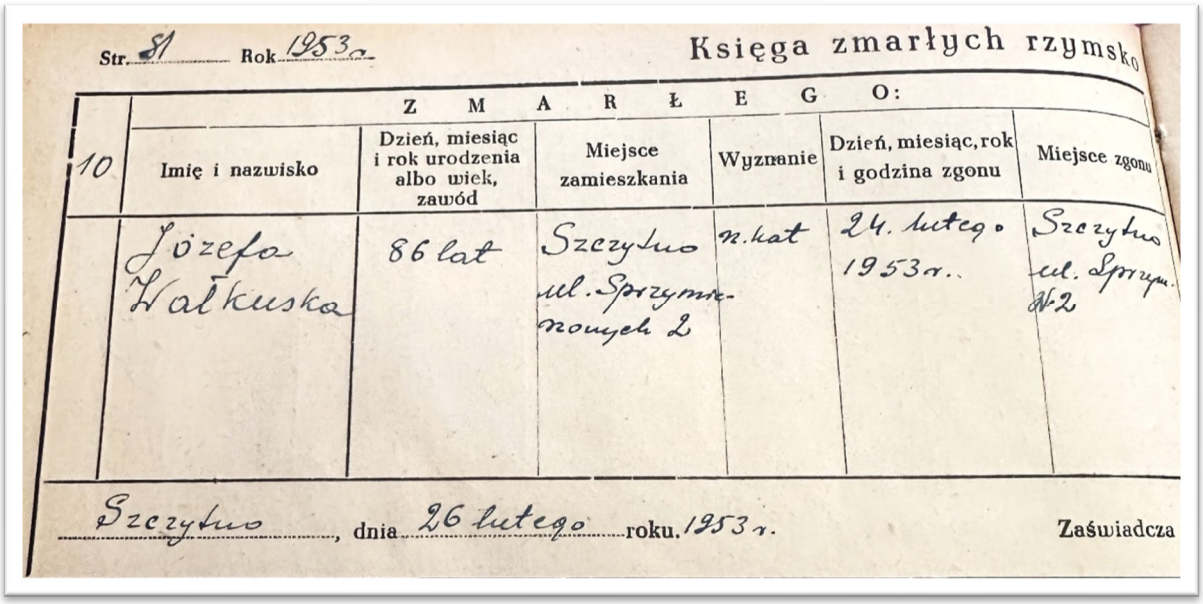
MIEJSCE ZAMIESZKANIA

Ryc. 5. Poniemiecki dom przy ul. Henryka Sienkiewicza 2 w Szczytnie (dawniej Sprzymierzonych 2), w którym w latach 50. XX w. mieszkały Józefa Wałkuska z Teresą Wałkuską.

Źródło: Google Earth (27 X 2026)

MIEJSCE SPOCZYNKU

Str. 81 Rok 1953 r. Księga zmarłych rzymsko

Z M A R Ł E G O:

10	Imię i nazwisko	Dzień, miesiąc i rok urodzenia albo wiek, zawód	Miejsce zamieszkania	Wyznanie	Dzień, miesiąc, rok i godzina zgonu	Miejsce zgonu
	Józefa Wałkuska	86 lat	Szczytno ul. Sprzymierzonych 2	rz.kat	24. lutego 1953 r.	Szczytno ul. Sprzym. № 2

Szczytno, dnia 26 lutego roku. 1953 r. Zaświadcza

Ryc. 6. Wpis w księdze zgonów Parafii WNMP w Szczytnie o śmierci Józefy Wałkuskiej (1)

Źródło: Archiwum Parafii WNMP w Szczytnie

katolickiej parafii Szczytno

Nazwiska, imiona i zawód rodziców zmarłego	Imię i nazwisko pozostałego współmałżonka	Kto i jakich udzielił Sakramentów przed zgonem	Przyczyna śmierci	Dzień, miesiąc i rok pogrzebu	Miejsce pogrzebu, grobu	Uwagi
Maciej Wałkuski i Maria z Sosnowskich	wdowa	Św. Sakr. zaopatrzył Ks. Stanisław Majewski	zwyrodn. serca.	27. II. 1953 r.	cmentarz. rz.kat w Szczytnie	U.St.Cyw. Szczytno z dn. 25.II.53 № 28/53.

podpisem Proboszcz: ks. St. Majewski

Ryc. 7. Wpis w księdze zgonów Parafii WNMP w Szczytnie o śmierci Józefy Wałkuskiej (2)

Źródło: Archiwum Parafii WNMP w Szczytnie[8]

[8] Dziękuję ks. Andrzejowi Adamczykowi, Proboszczowi Parafii WNMP w Szczytnie, za umożliwienie dostępu do archiwum i wykonanie skanów.

Ryc. 8. Historyczna fotografia mogiły Józefy Wałkuskiej na cmentarzu komunalnym w Szczytnie (kwatera AII, rząd XIII, numer grobu 6)

Źródło: https://szczytno.grobonet.com/zdjecia/1/AII/XIII,6,,.JPG (27 X 2026)

Ryc. 9. Historyczna tablica inskrypcyjna na mogile Józefy Wałkuskiej na cmentarzu komunalnym w Szczytnie (kwatera AII, rząd XIII, numer grobu 6)

Źródło: https://szczytno.grobonet.com/zdjecia/1/AII/XIII,6,,.JPG (27 X 2026)

Ryc. 10. Tablica inskrypcyjna na mogile Marianny i Józefa Wałkuckich (rodziców Teresy) na cmentarzu parafialnym w Otwocku (kwatera X, rząd 13, numer grobu 446a)

Źródło: https://otwock.grobonet.com/zdjecia/1/X/13,446a,.JPG (23 X 2026)

Ryc. 11. Mogiła Józefy i Ireny Wałkuskich na cmentarzu komunalnym w Szczytnie (27 X 2026)

Autor fotografii: Grzegorz Ojcewicz

Ryc. 12. Tablica inskrypcyjna na mogile Ireny i Józefy Wałkuskich na cmentarzu komunalnym w Szczytnie (27 X 2026)

Autor fotografii: Grzegorz Ojcewicz

Ryc. 13. Tablica inskrypcyjna na mogile Stanisława i Szymona Poździaków na cmentarzu parafialnym w Rembertowie (kwatera IVE, rząd 3, numer grobu 18)

Źródło: https://warszawarembertow.grobonet.com/zdjecia/1/IVE/3,18,.JPG (27 X 2026)

Ryc. 14. Mogiła Teresy Wałkuskiej-Poździak na cmentarzu parafialnym w Otwocku

Źródło: https://media.grobonet.com/612/graves/1/120036716/45169-fc08b2bbf22da7a8.jpg (23 X 2026)

Ryc. 15. Tablica inskrypcyjna na mogile Teresy Wałkuskiej-Poździak na cmentarzu parafialnym w Otwocku

Źródło: https://media.grobonet.com/612/graves/1/120036716/44914-e0b932217e899e7b.jpg (23 X 2026)

Archiwalny materiał kadrowy LO zeskanowała Irena Dobryłko
Biogram napisał i całość opracował dr hab. Grzegorz Ojcewicz